

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี
(Mixed Methodology) ซึ่งเป็นการผสมวิธีคิดระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิง
คุณภาพ ใช้การสังเกตกิจกรรม การร่วมกิจกรรมในพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
ระยะ ๆ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของเด็ก
และเยาวชนบ้านหม้อ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อพัฒนา
ส่งเสริมนิสัยด้านการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวาสินรินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อส่งเสริมนิสัยด้านการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน
ชุมชนบ้านหม้อ อ.เมือง จ.มหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและ
เยาวชนในชุมชนบ้านหม้อ ต.เขวาสินรินทร์ อ.เมือง จ.มหาสารคาม อายุตั้งแต่ 7 - 15 ปี
ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน ซึ่งแบ่งการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1) สำรวจ ศึกษาสภาพปัจจุบัน
ปัญหาและความต้องการพร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านหม้อ
โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรมและการสนทนากลุ่ม 2) การวางแผน
จัดทำแผนปฏิบัติการจากการสำรวจ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านหม้อ โดยใช้แบบสัมภาษณ์
และการสนทนากลุ่ม 3) การปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านการอ่าน และ 4) การประเมินผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน
บ้านหม้อ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าเด็กและเยาวชน
ชุมชนบ้านหม้อมีนิสัยรักการอ่านน้อย และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการจัดกิจกรรม
เพื่อส่งเสริมนิสัยด้านการอ่าน สำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ
เป็นกิจกรรมที่ทำให้

ผู้เรียนมีความสุข เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงพร้อมทั้งสอดคล้องกับบริบทชุมชน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. กิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม (ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม สื่อในการจัดกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล) ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมมีจำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 นิทานเล่มเล็กชุมชนบ้านหม้อ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ปั้นดินเล่าเรื่อง แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การ์ดสื่อรักบ้านเกิดฉัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เชื่อมชีวิตชีวีต แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 หนึ่งวันหนึ่งข่าว แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 ทรยาสุภายิตบ้านหม้อ แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 ปริศนาพาเพลินรักการอ่าน แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 นิทานสัญจรสอนน้องรักอ่าน แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เล่าเรื่องนิทานผ่านหนังสือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 เต็มแต่งจินตนาการนิทานส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่อง การปรับระยะเวลาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมควรระบุพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้ชัดเจน

3. ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่าน สำหรับสำหรับเด็กและเยาวชน โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อายุตั้งแต่ 7-20 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผลการประเมินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน พบก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านเด็กและเยาวชนมีคะแนนนิสัยรักการอ่านคิดเป็น 75% และหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านเด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นคิดเป็น 83.26% ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม และจากการสังเกตพฤติกรรมเด็กและเยาวชนชอบรูปแบบของการจัดกิจกรรม มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน กระตือรือร้นที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยใช้การอ่านในการเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้ติดตัวเด็กและเยาวชนต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าเด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน น้อยและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องการปลูกฝัง สนับสนุน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่าน สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งตรงกับที่รัฐบาลกำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านและประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติและกำหนดให้การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม เป้าหมาย เป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง โดยการรณรงค์การเรียนรู้หนังสือในระดับที่ใช้การได้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาระดับความสามารถในการอ่านของประชาชน และเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชน และประชาชนได้ใส่ใจในเรื่องการอ่านหนังสือไทย ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดปัญญาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งสู่การพัฒนาประเทศ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการต้องการให้มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุข เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงพร้อมทั้งสอดคล้องกับบริบทชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ว่าพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. กิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าแผนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย โครงสร้างเนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม (ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม สื่อในการจัดกิจกรรมระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล) ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมมีจำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 นิทานเล่มเล็ก ชุมชนบ้านหม้อ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ปั่นดินเล่าเรื่อง แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การ์ดสื่อรัก บ้านเกิดฉัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เชื่อมชีวิตชีวีต แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 หนึ่งวันหนึ่งข่าว แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 ธรรมชาติบำบัดบ้านหม้อ แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 ปริตนาพาเพลินรัก

การอ่าน แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 นิทานสัญจรสอนน้องรักอ่าน แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เล่าเรื่องนิทานผ่านหนังสือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 เติมแต่งจินตนาการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (อภิรักษ์ สวาสดิ์พงษ์. 2531 : 10) และกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยครอบคลุม 3 เรื่องหลัก คือ การพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัย ตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

3. ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่าน สำหรับสำหรับเด็กและเยาวชน โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อายุตั้งแต่ 7-20 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผลการประเมินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านเด็กและเยาวชนมีคะแนนนิสัยรักการอ่านคิดเป็น 75% และหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านเด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นคิดเป็น 83.26% ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องรักษ์ท้องถิ่น สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (กรรณิกา ภูระหงษ์. 2547 : บทคัดย่อ) และจากการสังเกตพฤติกรรมเด็กและเยาวชนชอบรูปแบบของการจัดกิจกรรม มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน กระตือรือร้นที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยใช้การอ่านในการเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ให้ติดตัวเด็กและเยาวชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การส่งเสริมและ

สนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ 2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่าน เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาอย่างมากมายเด็กและเยาวชนจึงขาดนิสัยรักการอ่าน

1.2 ผู้ที่จะทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้น ควรศึกษาลักษณะวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เข้าใจถึงที่มาอย่างถ่องแท้เพราะวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันออกไป แม้ว่าจะอยู่ภาคหรือพื้นที่ใกล้เคียงกันก็ตาม

1.3 ควรมีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนโดยใช้สื่อ ICT เข้าร่วมด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กิจกรรมส่งเสริมนิสัยด้านรักการอ่าน ผู้ใช้กิจกรรมฯสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมของท้องถิ่นและประเพณีตามฤดูกาลของท้องถิ่นนั้น เนื่องจากประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นย่อมแตกต่างกันออกไป

2.2 ผู้ใช้กิจกรรมฯ ต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน รวมถึงมรดกทางภูมิปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการหล่อหลอมเด็กให้รู้สึกรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน